

ผลการใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
และทักษะการคิดวิเคราะห์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ
จังหวัดเพชรบูรณ์

THE EFFECTS OF TEACHING BY USING THE HISTORY METHOD ON LEARNING ACHIEVEMENT AND
CRITICAL THINKING SKILL OF HISTORY AND DEVELOPMENT OF THE TOPIC SUKHOTHAI FOR
PERIOD MATAYOM SUKSAI STUDENTS AT MUANG SRI THEP SCHOOL IN PHETCHABOON PROVINCE

วนรัตน์ ราชอาจ*

ศาสตราจารย์ ดร.สิริวรรณ ศรีพหล**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี ยะทะกร**

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ก่อนและหลังการเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และ (2) เปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนก่อนและหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 38 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย และ แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที่ผลการวิจัยปรากฏว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ ที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to compare learning achievement on the topic of Development of Sukhothai Kingdom of Mathayom Suksa I students at Mueang Si Thep School in Phetchaboon province before and after learning under the historical teaching method; and 2) to compare critical thinking skill of the students before and after learning under the historical teaching method.

* นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาวิชาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

** คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

The research sample consisted of 38 MathayomSuksa I students at Mueang Si Thep School in Phetchaboon province during the first semester of the 2013 academic year, obtained by cluster random sampling. The employed research instruments were learning management plans for the historical teaching method, a learning achievement test on the topic of Development of Sukhothai Kingdom, and a critical thinking skill test. Statistics employed for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that the post-learning achievement on the topic of Development of Sukhothai Kingdom of MathayomSuksa I students at Mueang Si Thep School, who learned under the historical teaching method, was significantly higher than their pre-learning counterpart achievement at the .05 level; and (2) the post-learning critical thinking skill of the students who learned under the historical teaching method was significantly higher than their pre-learning counterpart skill at the .05 level.

ภูมิหลัง

ประวัติศาสตร์มีความสำคัญยิ่งต่อมนุษยชาติในหลายประการ ได้แก่ ประวัติศาสตร์ทำให้รู้จักตนเองชัดเจนโดยรู้จักตนเองในฐานะที่ตนเป็นส่วนหนึ่งของสังคม และตนเองในฐานะที่เป็นส่วนใหญ่มุมมองของสังคมโลก การไม่รู้จักตนเองจะทำให้เรากลายเป็นคนหลักลอย เป็นคนแปลกหน้าในสังคมของตนเอง ไม่สามารถแยกได้ว่าอะไรที่ทำได้และอะไรที่ทำได้ ประวัติศาสตร์จึงช่วยให้ตนเองสามารถปรับตัวเข้ากับคนกลุ่มใหญ่ได้อย่างสันติสุข โดยไม่รู้สึกละอายใจ ประวัติศาสตร์สอนให้เราเป็นคนฉลาดทันสมัย มีวิสัยทัศน์กว้างไกล เนื่องจากมนุษย์เราเป็นสัตว์ที่มีสมอง ดังนั้นมนุษย์ย่อมไม่กระทำผิดในสิ่งที่เคยผิดพลาดมาแล้ว มนุษย์จะคิดหาหนทางใหม่ที่ดีกว่าเสมอ ถึงแม้ว่าประวัติศาสตร์จะไม่ซื่อสัตย์แต่ประวัติศาสตร์สามารถใช้เป็นประโยชน์ในการคาดการณ์หรือคาดคะเนเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ ดังนั้นประวัติศาสตร์จึงทำให้คนเฉลียวฉลาด มีไหวพริบ ทันคน ทันเหตุการณ์ ทันสมัยและทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ประวัติศาสตร์สอนให้เป็นคนขยัน อดทน และมีความวิริยะอุตสาหะ มนุษย์เราสร้างประวัติศาสตร์ทุกๆ นาที นักประวัติศาสตร์จึงจำเป็นต้องติดตามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั่วทุกมุมโลกอยู่ตลอดเวลาเพื่อที่จะไม่เป็นผู้ที่ล้าหลัง การหยุดไปเพียงหนึ่งวินาทีก็อาจทำให้เรากลายเป็นคนแปลกหน้าในสังคมได้ ประวัติศาสตร์จึงเป็นตัวกระตุ้นให้คนต้องขยันติดตามเหตุการณ์ต่างๆ อยู่ตลอดเวลา นอกจากนี้ประวัติศาสตร์ยังแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของบุคคลต่างๆ ซึ่งเป็นเสมือนเครื่องกระตุ้นและเป็นแบบอย่างที่ดีที่คนรุ่นหลังจะได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ ประวัติศาสตร์เป็นรากฐานในศาสตร์สาขาอื่นๆ เพราะประวัติศาสตร์จะบอกถึงข้อผิดพลาดในอดีต ซึ่งเราจะต้องนำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงให้ดีขึ้น (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. 2553 : 9)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ผู้เรียนทุกคนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาต้องเรียน เพราะกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันบนโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา การเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ซึ่งแตกต่างกันอย่างหลากหลาย การปรับตัวเข้ากับบริบทสภาพแวดล้อม ทำให้เป็นพลเมืองที่มีความรับผิดชอบมีความสามารถทางสังคม มีความรู้ ทักษะ คุณธรรมและค่านิยมที่เหมาะสม โดยให้ผู้เรียนเกิดความเจริญอกงามในแต่ละด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านทักษะและกระบวนการ และด้านเจตคติและค่านิยม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 6) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เป็นตัวช่วยสำคัญให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อมการจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัยกาลเวลาตามเหตุปัจจัยต่างๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่างและมีคุณธรรมสามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก ทั้งนี้โครงสร้างของหลักสูตรได้

กำหนดให้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมี 5 สาระดังนี้ 1) สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม 2) สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม 3) สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ 4) สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ และ 5) สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 1-2)

การจัดการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ที่ผ่านมาประสบปัญหาหลายประการเนื่องจากนักเรียนไม่เห็นความสำคัญ ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำและขาดความสามารถด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ (หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนเมืองศรีเทพ : 12) เนื้อหาของวิชาประวัติศาสตร์ที่เป็นนามธรรม นักเรียนไม่สามารถสัมผัสกับประวัติศาสตร์เหล่านี้ได้โดยตรง การเรียนการสอนจึงอาศัยการอ่าน การท่องจำ ลำดับเหตุการณ์ หรือเรื่องราวต่างๆ โดยผู้เรียนไม่ได้ใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์ ทำให้ผู้เรียนไม่ได้รับการพัฒนากระบวนการคิด อีกประการหนึ่งคือ กิจกรรมการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่จะเน้นครูเป็นศูนย์กลาง เน้นการสอนแบบบรรยายเพื่อถ่ายทอดความรู้ มากกว่าการส่งเสริมให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้ และแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง เนื่องจากครูผู้สอนในรายวิชาประวัติศาสตร์ยังมีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ (ทุติยาภรณ์ ภูมิดอนมิ่ง. 2551 : 75) กิจกรรมการเรียนการสอนเช่นนี้ทำให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนอยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจนัก เมื่อนักเรียนไม่สนใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และเห็นว่าเป็นการเรียนเพื่อจดจำเรื่องราวในอดีตเท่านั้น จึงทำให้นักเรียนไม่เห็นคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นวิชาที่พัฒนาความเป็นพลเมืองดี เรียนรู้อดีตเพื่อเข้าใจสภาพปัญหา และ การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล (สิริวรรณ ศรีพหล. 2553 : 132)

การเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ เป็นลักษณะการเรียนรู้โดยครูผู้สอนบรรยายเนื้อหาจากแบบเรียน และหลักสูตรการศึกษาเป็นการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนมากกว่าให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกเบื่อหน่าย ส่งผลให้ผู้เรียนไม่เข้าใจและไม่เห็นความสำคัญของการเรียนประวัติศาสตร์ สภาพปัญหาและอุปสรรค การจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์จากการศึกษาพบว่า รายวิชาขาดความเป็นเอกเทศ ครูบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถ และทักษะในการเรียนการสอน การถ่ายทอดความรู้ประสบการณ์ ขาดความมีจิตสำนึกและจิตวิญญาณแห่งความเป็นครู ขาดทักษะในการใช้เทคนิคการสอนแบบใหม่ แต่ในปัจจุบันการสอนประวัติศาสตร์ไม่ได้เน้นการท่องจำหรือให้ผู้เรียนรู้เรื่องราวประวัติศาสตร์เพียงอย่างเดียว แต่ยังต้องให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผลเชื่อถือได้ โดยอาศัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ (ณรงค์ พวงพิศ และคณะ. 2548 : 2) ซึ่งเป็นวิธีสอนที่มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักและสามารถทำงานอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในชั้นมัธยมศึกษา ควรมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเอง และสังคมได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับการกล่าวสรุปไว้ว่า การเรียนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการคิดอย่างเป็นขั้นตอน ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์เรียนรู้ในกระบวนการคิด ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน (อัจฉราพร ต้นบรรจง. 2546 : 78) และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่กำหนดสมรรถนะสำคัญของผู้เรียนด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 6)

จากสภาพปัญหาการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาประวัติศาสตร์ ยังเป็นการสอนเพื่อพัฒนาความรู้ ครูขาดเทคนิคใหม่ๆ ไม่ตอบสนองกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ขาดความรู้เกี่ยวกับการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน เพื่อให้

สอดคล้องกับแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญโดยนำวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์

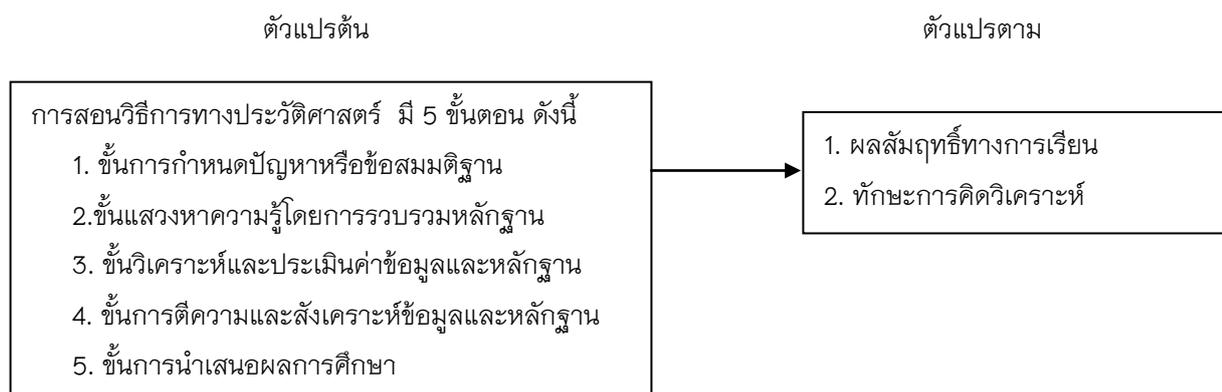
ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะดำเนินการศึกษาวิจัย ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ระหว่างก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษา เอกสาร ตำรา หลักสูตรการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ของ สิทธิวรรณ ศรีพหล (2553 : 142-145) และ แถมสุข นุ่มนนท์ (2527 : 29) นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 ห้องเรียน จำนวน 105 คนจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเมืองศรีเทพ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 38 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แผนการจัดการเรียนรู้การสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย ในรายวิชาประวัติศาสตร์ รหัสวิชา 21103 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 6 แผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องราวสมัยก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทยและพัฒนาการของชุมชนโบราณในภาคต่างๆ ของ

ไทยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาของมนุษย์ก่อนประวัติศาสตร์ในดินแดนไทย และพัฒนาการจากชุมชนมาสู่รัฐโบราณแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 รัฐโบราณ รัฐไทยในดินแดนไทย และการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาของอาณาจักรโบราณก่อนสมัยสุโขทัยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 การสถาปนาอาณาจักรสุโขทัยและการพัฒนาการทางด้านการเมืองการปกครองสมัยสุโขทัยแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรมสมัยสุโขทัยและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 พัฒนาการทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและความเสื่อมอำนาจของอาณาจักรสุโขทัย ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ พบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 0.65

3. แบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์ มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไปค่าความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.20 – 0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์เท่ากับ 0.97

วิธีรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (pre-test) กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้ว บันทึกคะแนนไว้เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลหลังจากการทดลอง

2. ดำเนินการทดลองสอนหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พัฒนาการอาณาจักรสุโขทัยตามแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 14 คาบ คาบละ 50 นาที

3. ทำการทดสอบหลังเรียน (post-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วบันทึกคะแนนเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลหลังการทดลอง

4. นำข้อมูลวิเคราะห์ผลทางสถิตินำผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์ผลทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดความคิดวิเคราะห์ โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ (สมนึก ภัททิยธนี. 2551 : 220)

1.2 การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบทดสอบวัดการคิดวิเคราะห์โดยใช้สูตรของ คูเดอร์ ริชาร์ดสัน (KR-20)

2. สถิติที่ใช้ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที

สรุปผลการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้ส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างตื่นตัว(active) กล่าวคือเป็นผู้ที่มีใช้เพียงรับข้อมูลความรู้และสร้างความหมายของสิ่งนั้นด้วยตนเอง โดยครูจำเป็นต้องเปลี่ยนบทบาทตนเองจากผู้ถ่ายทอดความรู้และควบคุมการเรียนรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือผู้เรียนในการเรียนรู้ ทำหน้าที่ช่วยสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียนซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจในการเรียน การแสวงหาความรู้ ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ สอดคล้องกับเทคนิคการสอน ที่ สิวิวรรณ ศรีพหล (2553) ได้ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการค้นคว้าหาความรู้ทางประวัติศาสตร์ มาจัดขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับ เพื่อให้นักเรียนได้องค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพศาล เรืองทัพ (2544) ที่ทำการวิจัย เรื่อง ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การตั้งถิ่นฐานที่มั่นคงของราชอาณาจักรไทยในรายวิชา ส 028 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่สูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิเคราะห์ความแตกต่างของมัชฌิมเลขคณิตด้วย ค่า t พบว่าคะแนนก่อนทดลองสอนต่างกับคะแนนหลังทดลองสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสุตรัก แก้วระงับ (2548) เรื่อง ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาความคิดวิเคราะห์เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานีในรายวิชา ส 41101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จังหวัดปัตตานี นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้นกว่าก่อนเรียนโดยการวัดผลทางสถิติหลังเรียน ผลการวิเคราะห์ ความแตกต่างของมัชฌิมเลขคณิตด้วยค่า t พบว่าคะแนนก่อนทดลองสอนต่างกับคะแนนหลังทดลองสอนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 นอกจากนี้จาก ผลการวิจัยที่ผู้เรียนมีผลการเรียนสูงขึ้นหลังจากการเรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นผล มาจากนักเรียนมีเจตคติที่ดีขึ้นต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉราพร ต้นบรรจง (2545) ได้ศึกษากระบวนการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนโดยใช้วิธีทางประวัติศาสตร์ ว่ามีผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้เครื่องมือเป็นแผนการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องประวัติเมืองเชียงใหม่ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงขึ้นการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนให้เป็นผู้สร้างความรู้ด้วยการแสวงหาความรู้ ประกอบด้วยขั้นตอน 1) ขึ้นกำหนดปัญหาและการตั้งสมมุติฐาน 2) ขึ้นรวบรวมหลักฐาน 3) ขึ้นการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน 4) ขึ้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ ทั้ง 3 องค์ประกอบ ได้แก่วิเคราะห์เนื้อหาวิเคราะห์ความสัมพันธ์และวิเคราะห์หลักการ กล่าวคือวิธีการทางประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนได้จำแนกข้อมูล องค์ประกอบต่างๆ ของเรื่องที่ต้องการศึกษา และรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กัน มีความเป็นเหตุเป็นผลกัน และสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553) ได้กล่าวว่ากระบวนการคิดประกอบด้วยขั้นตอน คือ 1) กำหนดสิ่งที่ต้องการวิเคราะห์ว่าวิเคราะห์หอะไร กำหนดขอบเขตและนิยามของสิ่งที่จะคิดให้ชัดเจน 2) กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิเคราะห์ว่าต้องการวิเคราะห์ว่าต้องการวิเคราะห์เพื่ออะไร 3) พิจารณาข้อมูลความรู้ ทฤษฎี หลักการ กฎเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ 4) สรุปและรายงานผลการวิเคราะห์และสิวิวรรณ ศรีพหล ที่กล่าวว่า คุณค่าของวิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ ช่วยพัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียนโดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ประเมินและการคิดอย่างมีวิจารณญาณ อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของสุตรัก แก้วระงับ (2548) เรื่อง ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์และการพัฒนาความคิดวิเคราะห์เรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานีในรายวิชา ส 41101 สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จังหวัดปัตตานีการวิจัย พบว่า

นักเรียนมีผลการพัฒนาความคิดวิเคราะห์สูงขึ้น โดยเฉลี่ยครั้งละ 0.89 นอกจากการคิดวิเคราะห์แล้ววิธีการทางประวัติศาสตร์ยังเป็นการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาธิตสังกัดทบวงมหาวิทยาลัยผลการวิจัยพบว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการ

2. เนื่องจากวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้เรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้แนะนำและให้คำปรึกษา ซึ่งสิ่งสำคัญที่จะให้นักเรียนเกิดความรู้ นั่นคือ แหล่งการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถสืบค้นหาข้อมูลต่างๆ เพื่อนำไปสู่การสรุปเป็นองค์ความรู้ย่อมมีเหตุผล นับเป็นการจัดการเรียนการสอนซึ่งสอดคล้อง กับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตราที่ 24 (3) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกปฏิบัติ คิดเป็นรักการอ่าน และเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หน่วยการเรียนรู้ เรื่องพัฒนาการอาณาจักรสุโขทัย ได้ให้นักเรียนค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็น ห้องสมุดโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน ห้องศูนย์การเรียนรู้สังคมศึกษา การศึกษาโบราณสถาน โบราณวัตถุในท้องถิ่น ซึ่งเป็นผลทำให้นักเรียนมีความรู้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา คิริวงศ์ (2551) ที่ทำการวิจัยเรื่องการ จัดการเรียนรู้อยู่โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จึงสามารถกล่าวได้ว่า การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนักเรียนเป็นผู้แสวงหาความรู้ด้วยตนเองตามขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์อันประกอบด้วย การกำหนดปัญหาหรือสมมุติฐาน ขั้นตอนความและสังเคราะห์ หลักฐาน จนถึงการนำเสนอข้อมูล ซึ่งทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มากขึ้น และได้พัฒนาความสามารถการคิดวิเคราะห์ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในครั้งนี้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้นจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

- 1.1 ผลการวิจัยครั้งนี้ครูผู้สอนสามารถใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาต่างๆ ในสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ได้ทุกระดับชั้นโดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
- 1.2 วิธีสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ทำให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น
- 1.3 จัดหาสื่อประกอบการเรียนการสอนให้หลากหลายเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ให้สูงยิ่งขึ้น
- 1.4 ให้นักเรียนได้ฝึกการตั้งคำถามบ่อยๆ เพื่อฝึกทักษะการคิดที่เป็นระบบที่จะพัฒนาการคิดของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 2.1 ศึกษาวิจัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อตัวแปรตามอื่นๆ เช่น เจตคติ คุณลักษณะที่พึงประสงค์
- 2.2 ศึกษาวิจัยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ส่งผลต่อความรักชาติและท้องถิ่นโดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ
- 2.3 ศึกษาวิจัยเรื่องนี้ในระดับชั้นต่างๆ และเนื้อหาอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2552.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. สอนประวัติศาสตร์ให้เด็กมีความสุข สนุกคิด. นนทบุรี: สหมิตรพรินติ้งแอนพับลิชชิง, 2553.
- ชุตินา ศิริวงศ์. การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์และหลักฐานทางประวัติศาสตร์ วิทยานิพนธ์กศ.ม.สงขลา: มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา, 2551.
- ณรงค์ พ่วงพิศและคณะ. หนังสือเรียน สาระการเรียนรู้พื้นฐาน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ม.2. กรุงเทพฯ : ไทยร่มเกล้า, 2548.
- ทุดิยาภรณ์ ภูมิดอนนิง. ความรู้ความเข้าใจในวิธีการทางประวัติศาสตร์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนของครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษา (ช่วงชั้นที่ 3 ถึง 4) ในจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2551.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. การพัฒนาการคิด. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินติ้ง, 2551.
- ไพศาล เรียนทัฬ. ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ เรื่อง การตั้งถิ่นฐานที่มั่นคงของราชอาณาจักรไทยในรายวิชา ส 028 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนกำแพงเพชรพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2554.
- สมนึก ภัททิยธนี. การวัดผลการศึกษา. กอฬสินธุ์ : ประสานการพิมพ์, 2551.
- สิริวรรณ ศรีพหล. การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2553.
- สุตรัก แก้วระงับ. ผลการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนและการพัฒนาการคิดวิเคราะห์ เรื่อง ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นปัตตานีในรายวิชา ส41101 สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนทุ่งยางแดงพิทยาคม จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2548.
- อัจฉราพร ตันบรรจง. กระบวนการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง ประวัติเมืองเชียงใหม่ กับผลต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านโป่งน้อย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2545.